

Голас Радзімы

31 мая 1979 г.
№ 22 (1592)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

З гэтай прахадной (верхні здымак) пачынаецца вытворчае аб'яднанне «Бабруйскшына», на ніжнім здымку — прадукцыя шыннага камбіната. Фотарэпартаж, які расказвае пра адно з буйнейшых прамысловых прадпрыемстваў рэспублікі, змешчаны на 3-й стар.

Фота С. КРЫЦКАГА.

**СЯЛЯНСКАЯ СЯДЗІБА СЁННЯ.
ЯКАЯ ЯНА!**

[«Новыя беларускія пасёлкі»]

стар. 2

Працягваем друкаваць адказы землякоў на анкету аб 15-годдзі таварыства «Радзіма».

[«Карысная і высякародная дзейнасць»]

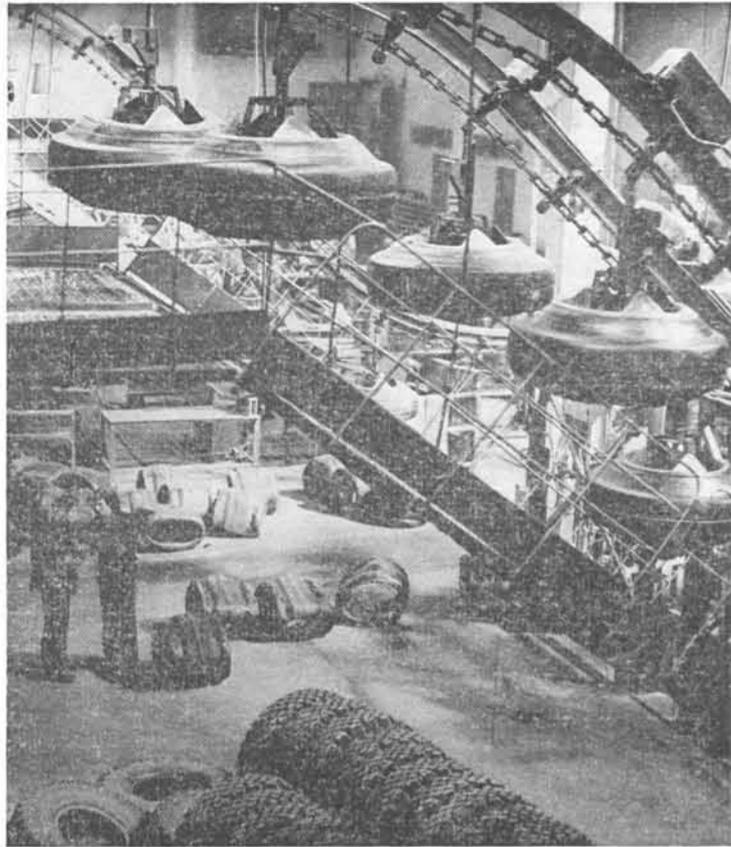
стар. 4

**ХВАЛЮЮЦЬ ЧЫТАЧОУ
ТВОРЫ ІВАНА ШАМЯКІНА**

[Пісьменнік сучаснай тэмы]

стар. 7

ВОПЫТ МІНЧАН— БАЛГАРАМ

На працягу месяца ў цэхах Мінскага трактарнага завода працавалі спецыялісты Карлаўскага трактарнага завода з Балгарыі. Тэрміст Хрыста Хрыстаў, напрыклад, сачыў за работай бязмфельных агрэгатаў, тонар Венка Папінаў асвойваў працэсы апрацоўкі інструменту, электраваршчык Румен Башаў вывучаў прагрэсіўныя метады зваркі, фрэзероўшчык Янка Главаў вёў заточку інструменту.

Токару Венка Папінаву на ўчастку прыстасавання ў другім механічным цэху было чаму павучыцца: тут ідзе заточка ўнікальнага інструменту, падрыхтоўка да работы прыстасаванняў сучасных станкоў. Каштоўны вопыт балгарскаму сябру перадавалі майстар Леанід Свістун, токар Мікалай Самайловіч, слесар Іван Цыркун. Два дні Венка Папінаў працаваў на зборцы ступіцы, знаёміўся з наладкай шматшпіндзельных станкоў, тэхпрацэсамі на аўтаматычных лініях.

Карлаўскі трактарны вядомы ў многіх краінах свету. Трактары і машыны з балгарскай маркай можна сустрэць цяпер у Венгрыі, В'етнаме, на Кубе, у афрыканскіх дзяржавах. Многія вузлы да іх варыў і электраваршчык Румен Башаў. На 25-ці каркасах кабіны трактара Т-54 кладзе ён металічнае шво, прымае ўдзел у зборцы кабіны і для МТЗ-80.

Нарошчваючы выпуск новай тэхнікі, балгарскія трактарабудульнікі імкнуцца пераняць вопыт сваіх беларускіх сяброў. Румен Башаў, напрыклад, прамногае раскажа ў сябе на радзіме. Перадачы метады газавай і электрычнай зваркі яму перадала адна з лепшых работніц прадпрыемства Герой Сацыялістычнай Працы Галіна Мягкова.

Універсальны інструмент апрацоўваў у майстэрні цэнтральнай тэхналагічнай лабараторыі шліфоўшчык Янка Главаў. Ён хутка асвоіўся ля ўнутрышліфавальнага станка: ужо на другі дзень бездакорна выканаў шліфоўку карпусоў фрэз. Гэты дакладны інструмент выкарыстоўваецца цяпер у механічных цэхах прадпрыемства. Балгарскія рабочы ўдзячны за дапамогу і ўвагу начальніку бюро лабараторыі Віталю Маджугу і шліфоўшчыку-універсалу Яўгену Тарасевічу.

Знаёмства з Мінскім трактарным заводам балгарскія рабочыя пачыналі ў цэхах, а працягвалі ў музеі трактароў. Тут іх зацікавілі перспектывыя мадэлі беларускіх машын МТЗ-100 і МТЗ-142. Госці пабывалі ў піянерскім лагеры прадпрыемства, прафілакторыі, гутарылі ў заводскім камітэце прафсаюза з яго старшынёй Г. Чухнаковым. Асабліва моцнае ўражанне зрабіў на гасцей наш горад. Надоўга запомняцца балгарскім сябрам і паездкі ў Брэсцкую крэпасць, Хатынь.

М. ДЫМ.

МАШЫНАБУДАЎНІКАМ В'ЕТНАМА

На квартал раней абновяць парк абсталявання ханойскія машынабудульнікі. Зрабіць гэта дапамаглі рабочыя Віцебскага завода заточных станкоў, якія датармінава выканалі заказ в'етнамскіх сяброў. Станкі з праграмным кіраваннем, вырабленыя тут, удвая больш прадукцыйныя за ранейшыя агрэгаты падобнага класа. Яны маркіраваны дзяржаўным Знакам якасці. Віцябчане плануюць завяршыць гадавыя пастаўкі сваёй прадукцыі ў В'етнам да верасня.

АБ'ЯДНАННЕ «БАБРУЙСК- ШЫНА»

Ва ўсіх кутках краіны можна сустрэць цяпер вялікагрузныя самазвалы БелАЗы або магутныя трактары, «абутыя» ў шыны бабруйскага аб'яднання. А, між іншым, прадпрыемства гэта маладое. Яно пачало будавацца ў 1965 годзе ў адпаведнасці з рашэннем, прынятым на XXIV з'ездзе КПСС. Праз шэсць гадоў была зроблена першая беларуская пакрышка вагой 380 кілаграмаў і памерам 2 метры. З эмблемай «Зубр» і надпісам «Першая беларуская» яна засталася ў Бабруйску як сімвал поспеху яе стваральнікаў. З кожным годам шыны камбінат рос і стаў неўзабаве буйным аб'яднаннем, у якое цяпер уваходзяць тры заводы.

Яны экспартуюць сваю прадукцыю ў 21 краіну.

НА ЗДЫМКАХ: галоўны пульт сістэмы аўтаматычнага дзіравання; Таццяна ЯГОРОВА—інжынер аддзела рацыяналізацыі эдае экзамен па тэхніцы бяспекі ў кабінеце праграмаванага навучання па пытаннях аховы працы; цэх вулканізацыі масавых шынаў; лабараторыя фізіка-механічных выпрабаванняў гумы; навукова-тэхнічная бібліятэка аб'яднання; майстар зборачнага ўчастка аўтапакрышак Любоў ПІНЧУК са сваім вучнем Сяргеем ПРАКАПЕНКАМ; санаторый-прафілакторый для рабочых камбіната.

ТВОРЧАСЦЬ ВУЧОНЫХ І НАВАТАРАЎ

Механізаваная паточная лінія для апрацоўкі тканін, створаная інжынерамі Мінскага камвольнага камбіната Л. Камянецкім і Д. Шагаравай, у некалькі разоў па-

высіла прадунцыянасць працы на гэтай аперацыі, якая раней выконвалася уручную. Вынаходства мінскіх спецыялістаў атрымала распаўсюджанне на падобных прадпрыемствах краіны.

Макет лініі прадстаўлены ў экспазіцыі выстаўкі «Вынаходніцкая і патэнтна-ліцэнзійная работа ў БССР», якая адкрыта ў зале Беларускага філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута тэхнічнай эстэтыкі. Яна прысвечана 60-годдзю з дня падпісання У. І. Лені-

ным дэкрэта «Аб вынаходствах».

У дзесяці раздзелах дэманструецца каля 300 работ, выкананых за апошнія тры-чатыры гады ў навукова-даследчых і праектна-канструктарскіх інстытутах, вышэйшых навучальных установах, на прамысловых прадпрыемствах і ў прафесійна-тэхнічных вучылішчах.

— Ленінскі дэкрэт адкрыў шырокую дарогу тэхнічнай творчасці працоўных, — сказаў старшыня аргкамітэта выстаўкі, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР І. Глазкоў. — Цяпер у

Беларусі, дзе да рэвалюцыі налічалася толькі некалькі дзесяткаў навуковых работнікаў, працуе звыш 10 тысяч дактароў і кандыдатаў навук. Аб размаху вынаходніцкай справы пераканаўча гаворыць такі факт: побач з работамі акадэмікаў экспануецца арыгінальная прапанова разводкі ленынградскіх мастоў юнага вынаходніка з Баранавіцкага ПТВ В. Пятроўскага.

З пачатку гэтай плягодкі ў розных галінах народнай гаспадаркі ўкаранёна амаль 6 800 вынаходстваў з эканамічным эфектам 177 мільянаў рублёў.

КАРЫСНАЯ І ВЫСАКАРОДНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

ТАКОЕ СЦВЕРДЖАННЕ МОЖНА ПРАЧЫТАЦЬ АМАЛЬ ВА УСІХ АДКАЗАХ НА АНКЕТУ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА», РА-
ЗАСЛАНУЮ У СУВЯЗІ З ЯГО 15-ГОДДЗЕМ; ЗАМЕЖНЫЯ СУАЙЧЫННІКІ СТАНОУЧА АЦЭНЬВАЮЦЬ РАБОТУ ТАВАРЫСТВА І ГАЗЕТЫ

«ГОЛАС РАДЗІМЫ»

ВЯЛІКАЯ КАШТОЎНАСЦЬ— ПРАЎДА

Не раз мне даводзілася пераконвацца, што тут, у Аўстраліі, ёсць шмат людзей, якія не ўмеюць самастойна думаць. Газеты, радыё, тэлебачанне навязаюць тым думкі, якія выгадныя пануючаму класу. Асабліва гэта датычыць становішча ў сацыялістычных краінах, якое падаецца ў фальшывым святле. Вось чаму «Голас Радзімы» дапамагае мне, як і іншым суайчыннікам, параўноўваць, супастаўляць, атрымліваць праўдзівую інфармацыю, а гэта значыць думаць самастойна, рабіць правільныя вывады.

Ёсць у нас тут рускія, беларусы, паляні, якія прытрымліваюцца памылковых ідэалагічных поглядаў, але дзякуючы праўдзівай інфармацыі, якую мы атрымліваем з Савецкага Саюза, і яны пачынаюць адрозніваць праўду ад хлусні. А праўда — вялікая каштоўнасць у жыцці. Таму для мяне такая дарагая газета «Голас Радзімы».

Падабаецца яна мне яшчэ і таму, што дапамагае вывучыць дзве прыгожыя мовы — рускую і беларускую. Газета расказвае пра беларускую культуру, пра высокую мараль нашага народа, пра дасягненні Беларусі. Гэта надзвычай прыемныя і цікавыя навіны. Я мог бы пералічыць дзесяткі артыкулаў, якія з цікавасцю прачытаў і запомніў: «Суд у Слабазе» В. Казько і прамову П. Машэрава, расказы пра Героя працы Паташкевіча і пра Беларускую музычную вясень, «Антымізм савецкага чалавека» і «Роскіт нацыянальнай культуры» і г. д.

Аб усім гэтым у Аўстраліі нідзе і ніяк не даведася. Таму шчыра дзякую вам за вашу высакародную работу па распаўсюджанню праўды і жадаю далейшых поспехаў. Больш пішыце пра барацьбу за мір, пра жыццё Беларусі, а таксама пра дзейнасць прагрэсіўных беларускіх клубаў за рэгіонам.

Ю. РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

ГАЗЕТА В МОЕЙ БІОГРАФІІ

Мне ўжо пошол восьмідзесяты год, і поэму нетрудно представить, как много радостей и горестей испытал я за свою жизнь. Одно из печальных событий — вынужденный отъезд на чужбину — в Канаду. Здесь я прожил 52 года, из которых 38 проработал путевым рабочим на железной дороге, а остальные 13 с лишним нахожусь на пенсии.

Работа моя, как любому понятно, была не из легких. Жизнь вдали от Родины также безрадостна. А еще труднее было оттого, что в годы войны и после нее, когда наступила «холодная война», я потерял всякую связь с родными — отцом, матерью и

тремя братьями, которые остались в деревне Ридели на Гродненщине. Что с ними и живы ли они? Вот почему изо всех сил хотелось возобновить связь с семьей.

Я обратился за помощью в редакцию газеты «Голас Радзімы» и попросил узнать о судьбе родных. И что вы думаете? В. Г. Мацкевич написал мне о том, что он посетил мою деревню. О ней была опубликована статья в «Голасе Радзімы». Оказывается, родители и братья уже умерли, но у меня много племянников и племянниц. Захотелось с ними повидаться.

И вот в сентябре 1971 года я прибыл в родную деревню. Меня встретила толпа людей. В одном из них я узнал племянника. Соседи наполнили хату, и беседа с обильным угощением длилась до полуночи.

Племянник работал шофером в колхозе, и назавтра он должен был везти сахарную свеклу на Скидельский сахарный завод. Пригласил в поездку меня. Затем таким же образом мы побывали в Озерах и Вертелишках. Вот тут я и убедился, как разительно изменилась жизнь моих земляков за годы Советской власти. Я увидел заводы, новые школы, Дворцы культуры, о чем до отъезда в Канаду не мог даже мечтать.

А в Риделях ко мне для бесед все приходили соседи. И я спрашивал у них: «Скажите, добрые люди, а при какой власти — царской, польской или советской — вам лучше жить?» Все отвечали: «Мы только теперь живем хорошо, и если сохранится мир, то будем жить еще лучше». Были и такие, что признавались, как они противились коллективизации сельского хозяйства, но затем поняли силу колхозного строя и признали свои прежние ошибки. Услышать это было большой радостью.

Моя счастливая и незабываемая поездка состоялась благодаря любезному вниманию редакции. Поэтому я стал внимательным читателем «Голаса Радзімы». Ведь газета помогает мне здесь, на чужбине, продолжать знакомство с родной Белоруссией. В ней я снова увидел Вертелишки и свой родной Принеманский край, из нее узнаю об образе жизни советских людей, их правах, о законах социалистического государства. Бережно храню и внимательно читаю книги, присылаемые редакцией, люблю полистать календарь «Беларусь савецкая».

За то, что на склоне лет газета принесла и приносит столько радостей, примите, друзья из редакции, мое сердечное спасибо.

Г. АПЛЕВИЧ.

Канада.

Ужо доўгі час я зусім адарваны ад роднай зямлі. У 1929 годзе я быў вымушаны пакінуць сваю вёску, якая знаходзілася на тэрыторыі буржуазнай Польшчы. З тае пары жыў у Бразіліі. Жыву бедна, нават не змог сабраць грошай, каб наведаць Бацькаўшчыну.

Можа быць менавіта таму мне так дарагая газета «Голас Радзімы», якую я рэгулярна атрымліваю і з вялікай цікавасцю чытаю. Яна нагадвае мне аб тым, як жыў наш народ раней, расказвае, як сёння жывуць людзі ў роднай Беларусі. Усе артыкулы ў га-

зеце для мяне цікавыя. Вось чаму я хацеў бы выказаць самую сардэчную ўдзячнасць рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» і Беларускаму таварыству «Радзіма» за іх неацэнную дапамогу. Акрамя таго, у 1965 годзе я звярнуўся з просьбай дапамагчы адшукаць маіх дзяцей. Неўзабаве атрымаў адрасы дачкі Ганны і сына Уладзіміра. Для мяне гэта было велізарным шчасцем. Ваш высакародны ўчынак не забуду ніколі.

Як сын сваёй Радзімы, хачу паказаць роднай Беларусі і яе народу далейшага працвіцання, міру і шчасця. Шчыра радуся ўсім вашым поспехам.

М. ПАЎЛЮКОВІЧ.

Бразілія.

**

На мяне знаёмства з Беларускам таварыствам «Радзіма» зрабіла вялікае ўражанне. У 1967 годзе ў складзе турысцкай групы суайчыннікаў я быў пяць тыдняў у Савецкім Саюзе. Мы наведалі многа гарадоў. Усе гарады мне спадабаліся, але Мінск аказаўся самым цікавым і запамінальным. І менавіта таму, што тут аб нас паклапаціліся прадстаўнікі Беларускага таварыства «Радзіма». Нам быў аказаны цудоўны прыём, да нас адносіліся клапаціліва і ўважліва і праводзілі як дарагіх гасцей. Гэтай гасціннасці я не забуду ніколі. З таго часу я атрымліваю газету Таварыства «Голас Радзімы». Яна падтрымлівае мае духоўныя сілы. Толькі ў ёй я магу прачытаць аб добрых справах людзей. У нашых мясцовых газетах аб гэтым не прачытаеш — пішуць у асноўным пра забойствы, грабязь і падмань.

Дарагія сябры! Хачу павіншаваць вас з 15-годдзем для заснавання Беларускага таварыства «Радзіма» і пажадаць далейшых поспехаў у яго карыснай рабоце.

А. ЦАПЮК.

ЗША.

**

Белорусское общество «Радзіма» играет большую роль в жизни нашего Русского общественного клуба в Сиднее. Каждый год представители клуба и сотрудники журнала «Дружба», приезжающие в Советский Союз, получают приглашение от Белорусского общества «Радзіма» посетить город Минск. Там им неизменно оказывают самый радушный прием, предоставляют возможность посмотреть исторические памятники, достопримечательности республики.

Всегда с большим интересом читаю газету «Голас Радзімы». Особенно интересуюсь статьями о новостройках, люблю читать статьи, посвященные молодежи.

Я дважды был гостем вашего Общества. Замечательные впечатления о пребывании в столице Белорусской республики останутся у меня на всю жизнь.

Э. ЛЕВИТСКИЙ,
редактор журнала «Дружба».

Австралия.

ВЕСТКИ З РАДЗІМЫ

Найдаўна я атрымаў два ілюстраваныя календары «Беларусь Савецкая».

Беларусь Савецкая... Як прыемна гучаць гэтыя словы, як становіцца радасна ад іх. Толькі прыплюснеш вочы — і паплывуць, мяняючыся, родныя краявіды: палі, лугавіны, лясы... Сам я па прафесіі лесавод, вельмі люблю жыццё лесу, аднак служыць роднай прыродзе не давялося. Такі мой лёс.

І хоць жыву я даўно на чужыне, але з'яўляюся савецкім грамадзянінам і магу не без гонару сказаць, што Беларусь ведаю нядрэнна. Адкуль ведаю? Па-першае, некалькі разоў быў у Радзіме, бачыў тую радасную змяну, якія адбыліся пры ўладзе Саветаў, бачыў, як людзі жывуць, якая ў іх доля. А па-другое, шмат чытаю. Дзякуючы газеце «Голас Радзімы», я ведаю, як і чым жыве зараз мая родная Беларусь. Акрамя гэтага выдання атрымліваю «Віст з Украіны», часопіс «Отчизна», газету «Голас Родины». Купляю «Советский Союз», «Огонек», «Правду» ці «Известия». Сястра дасылае часопіс «Наука в жизнь». Усе гэтыя выданні прыносяць мне гэтулькі прыемных вестак з маёй любай Радзімы.

С. КАБАНЯЧЫ.

Францыя.

ХОЧАЦЦА ЎБАЧЫЦЬ МІНСК

Для нас Беларускае таварыства «Радзіма» — гэта ўвасабленне клапацілівай і любячай маці-Радзімы. Вось ужо пяцінаццаць год яно адыгрывае вельмі вялікую ролю ў нашым жыцці, у жыцці суайчыннікаў у розных краінах. Ваша газета «Голас Радзімы» — жаданы пасланец роднай зямлі — прыносіць нам радасныя весткі на роднай мове. Яе чакаюць і з цікавасцю чытаюць ва ўсіх краінах, дзе жывуць нашы землякі, якія заўсёды сумуюць па сваёй маці-Радзіме.

Нам аднолькава цікава і радасна бачыць у газеце фотаздымкі і чытаць весткі з усіх куткоў неабсяжнай Радзімы. Але галоўную радасць, вядома, прыносяць матэрыялы аб родных месцах у Брэсцкай вобласці — Кобрыншчыне, Пружаншчыне, Белаежскай пушчы. Там мы нарадзіліся. Там пачыналі сваё жыццё, хоць тады яно і не было радасным.

У сталіцы БССР мы былі, але ў той час Мінск быў такі ж бедны, як і любы горад у Расіі, якая толькі што закончыла грамадзянскую вайну. Гэта было вясной 1922 года, калі мы з іншымі бежанцамі вярталіся ў свае родныя месцы, якія трапілі пад бот беларускай пілсудчыны. Яна ж і была галоўнай прычынай, прымушай нас, супраць волі, назаўсёды застацца на чужыне.

Два разы мы мелі шчасце пабываць на Радзіме, але ні разу не ўдалося палюбавацца прыгажосцю адноўленага з руін і попелу Мінска. Сёлета мы плануем прыехаць зноў. Калі ўдасца, то абавязкова наведаем Беларускае таварыства «Радзіма», з якім так добра знаёмы па газеце.

Віншваем вас з пятаціцігоддзем і жадаем далейшых поспехаў у высакароднай дзейнасці на карысць усіх суайчыннікаў, адарваных ад сваёй любімай Радзімы.

Надзея і Рыгор МАРТЫНЮКІ.
Канада.

Мінск. У мікрараёне па вуліцы Харкаўскай.

Фота Г. УСЛАМАВА.

ПІСЬМЕННІК СУЧАСНАЙ ТЭМЫ

Іван Шамякін — адзін з самых папулярных сучасных беларускіх пісьменнікаў. Яго творчасці ўласціва высокае грамадзянскае гучанне, актыўная пазіцыя ў адлюстраванні надзвычайных праблем, у вырашэнні складаных жыццёвых канфліктаў. Вялікімі тыражамі выходзяць кнігі вядомага празаіка ў рэспубліцы, у маскоўскіх выдавецтвах, у перакладах на замежныя мовы. Многія творы Івана Шамякіна ўвасоблены ў кіно і на тэлебачанні, яго п'есы ідуць на сцэнах самадзейных і прафесійных тэатраў. Нядаўна завершана работа над шасцітомным зборам твораў народнага пісьменніка Беларусі. Сам Іван Шамякін у інтэрв'ю для літаратурнага тыднёвіка так пракаменціраваў гэтую падзею:

— Выданне збору твораў пры жыцці аўтараў — гэта, безумоўна, вялікае дасягненне нашай беларускай літаратуры. Аб гэтым дазваляюць не мог марыць ні адзін беларускі пісьменнік, у тым ліку Янка Купала і Якуб Колас. Гэта не толькі гаворыць аб паскораным, як

кажуць нашы крытыкі, развіцці беларускай літаратуры, але і сведчыць аб значных дасягненнях нашай выдавецкай справы, нашага кнігадрукавання ўвогуле.

Нагадаем, што пры жыцці аўтараў убачылі свет зборы твораў А. Куляшова, М. Лынькова, І. Мележа... У іншых, як і ў І. Шамякіна, збор твораў выходзіць другі раз. Пісьменнік уключыў у яго свае лепшыя раманы, апавесці, апавяданні, адну п'есу і кінаапавесць. Гэта дэляка не ўсё, што ім створана, але Іван Пятровіч вельмі прыдзірліва адбіраў творы для выдання, пераглядаючы і правячы іх часам, улічваючы заўвагі крытыкаў і меркаванні чытачоў.

Нястомны працаўнік, чалавек выключнай жыццёвай энергіі, Іван Шамякін ужо выпусціў у свет новы роман — «Вазьму твой боль», напісаў п'есу «Залаты медаль». Тут зноў дзейнічаюць нашы сучаснікі, пераважна вясковыя розных узростаў, уздымаюцца маральныя праблемы, актуальныя сёння.

НА ЗДЫМКАХ: Іван ШАМЯКІН дома за рабочым сталом; на дачы; у час прагулкі добра думасца; з унукам; гаворка ідзе пра справы творчага саюза. Максім ТАНК — старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, а Іван ШАМЯКІН — першы сакратар праўлення; сустрача з артыстамі пасля прэм'еры п'есы «І змоўклі птушкі» пастаўленай у Кіеве.

Фота В. ВІТЧАНКІ.

ХАРЭОГРАФ У СЕЛЬСКОЙ ШКОЛЕ

Сельская школа мастацтваў адкрыта ў пасёлку Верцялішкі на Гродзеншчыне. На трох аддзяленнях — музыкі, харэаграфіі і мастацтва — навучаецца больш як сто вясковых дзяцей. Заняткі з імі вядуць вопытныя педагогі, у тым ліку з музычных вучылішчаў і вышэйшых навучальных устаноў Гродна.

Па задуме арганізатараў, школа павінна стаць цэнтрам эстэтычнага выхавання, спецыяльным універсітэтам для папаўнення аматарскіх калектываў Палаца культуры. А іх у калгасе «Прагрэс» — дзесяткі. З зарубежнага турніра вярнуўся

нядаўна ансамбль песні і танца. З вялікім поспехам праходзяць канцэрты вакальна-інструментальнага ансамбля, аркестраў духавых і народных інструментаў, спектаклі лялечнага тэатра, выступленні драматычнага гуртка і цыркавой студыі.

— Усебаковае задавальненне духоўных запатрабаванняў сельскіх жыхароў, клопат аб іх дабрабыце — наша надзвычайная задача, — гаворыць старшыня калгаса, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР А. Дубко. — У пасёлку, пабудаваным па плане архітэктараў, на ажыццяўленне сістэмы культурна-адукацыйных мерапрыемстваў за год траціцца 150 тысяч рублёў. Працаўнікі сяла ўмацоўваюць здароўе на стадыёне і ў плавальным басейне, далучаюцца да свету прыгожага ў народ-

ным універсітэце культуры, набываюць новыя прафесіі ў вучэбным камбінаце.

Я. ГАЛКІН.

ТЭАТР-СЯРЭБРАНЫ ЮБІЛЯР

Народнаму тэатру пінскага гарадскога Дома культуры — чвэрць стагоддзя. Творчы шлях калектыву вымяраецца шасцюдзесяці тэатральнымі прэм'ерамі. Тут з вялікім поспехам ішлі «Рускія людзі» К. Сіманова, «Барабаншчыца» А. Салыскага, «Дзеці Ванюшына» С. Найдзёнава, ажыццёўлена пастаноўка публіцыстычных спектакляў па п'есах А. Петрашкевіча «Адкуль грэх?» і

«Трывога». Цяпер пінчане рыхтуюць да пастаноўкі спектакль па п'есе І. Гоф «Рамонак без пялёсткаў».

У калектыве народнага тэатра — 46 артыстаў-аматараў. Гэта рабочыя, настаўнікі, урачы. З дня заснавання калектыву выступае на сцэне таленавітая актрыса-аматарка А. Міхайлава. Восем ужо шаснаццаць год іграе тут медсястра А. Кабазейцава. Палюбіліся пінчанам і сцэнічным вобразам, створаным рабочым завода штучных скур А. Бажэлкам.

З першага дня заснавання тэатра ім кіруе заслужаны дзеяч культуры БССР, дыпламант Усесаюзнага конкурсу І. Сакольскі — нястомны прапагандыст тэатральнага мастацтва.

М. КАЗЛОВІЧ.

СВЯТА ў ВЯЗЫНЦЫ

Здаецца, кожнаму з нас даўно знаёмы гэтыя купалаўскія радкі:

Мілая моладзь, слаўная моладзь

Нашай бязмежнай краіны! А ў той дзень яны загучалі па-новаму, бо чытала іх... Паўлінка. Так, Паўлінка: яна разам з Якімам Сарокам была гаспадыняй чарговага злёту студэнтаў-філолагаў «Купалаўскае свята ў Вязынцы». На свята паззіі на радзіму свята паззіі на радзіму Я. Купала прыехалі вядомыя беларускія паэты Р. Барадзін, А. Лойка, Р. Семашкевіч, Я. Янішчыц, госці з Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта, плямёніца Івана Дамінікавіча — Ядвіга Раманоўская.

І. ЯНОВІЧ.

АБ РОДНАЙ СТАРОНЦЫ СПЯВАЕМ

Хто ў Беларусі не ведае папулярных песень «Ручнікі», «Гродзенскі вальс», «Мяцеліца»? Іх спяваюць і прафесійныя і самадзейныя спевакі. Цікава, што створаныя песні кампазітарамі-аматарамі. Дарэчы, самадзейных кампазітараў у нашай рэспубліцы больш за 70. Сярод іх рабочыя, калгаснікі, настаўнікі, ваеннаслужачыя, і аб'ядноўвае іх захапленне музыкой.

Стагоддзямі беларускі народ складаў паданні, казкі, песні. Непісьменны аўтар не мог запісаць свае творы, назваць сваё імя. І засталіся гэтыя песні і паданні ў памяці людзей як народныя. Пасля рэвалюцыі з'яўляюцца песні, створаныя самадзейнымі кампазітарамі. У 30-я гады, напрыклад, атрымала шырокую вядомасць у рэспубліцы песня «Калгасная веснавая», музыку і тэкст якой напісаў загадчык Прысынкаўскай хаты-чытальні, кіраўнік калгаснага хору Павел Шыдлоўскі.

Павел Іванавіч — адзін з найбольш вядомых цяпер кампазітараў-аматараў у Беларусі. Нарадзіўся ён і жыў у вёсцы Прысынка на Уздзеншчыне. Яшчэ хлапчуком-пастушком спрабаваў ён склацаць свае песні. У 1928 годзе ён, малады камсамолец, сабраў вясковую моладзь у харавы гурток.

Павел Шыдлоўскі — адзін з заснавальнікаў першага ў раёне калгаса. Доўгі час працаваў загадчыкам хаты-чытальні. У час Вялькой Айчынай вайны Павел Шыдлоўскі жыў у партызанскім атрадзе, кіраваў там мастацкай самадзейнасцю. Шырокую вядомасць сярод народных месціцаў набываюць яго антыфашысцкія прыпеўкі, песні «Нам сонца засвеціць», «Не забудзе Беларусь» і іншыя.

Пасля вайны вярнуўся Павел Іванавіч у родную вёску, шмат гадоў аддаў працы ў калгасным клубе, адрадыў вясковы харавы калектыў. Кожны вечар ажывае Прысынкаўскі клуб. Сюды ідуць даяры, свінаркі, механізатары, цялятніцы, каб разам паспяваць.

Шмат новых добрых песень падарыў кампазітар людзям. Сярод іх — «Ураджайная», «Квітней, Беларусь», «Працавалі дзеванькі», «Беларусь — старонка любая мая». Прысынкаўскі хор даў ім жыццё, і разляцеліся яны па ўсёй рэспубліцы. А некалькі з іх вядомы і за межамі рэспублікі, як, напрыклад, «Прывітальная Маскве». З гэтай песняй вясковы кампазітар стаў пераможцам рэспубліканскага конкурсу песні для адрадыўцаў канцэрта Другой дэкады беларускага мастацтва ў Маскве. Гэты твор увайшоў у рэпертуар Дзяржаўнага народнага хору БССР.

Радзіма высока ацаніла самаадданую працу Паўла Шыдлоўскага ў мастацкай самадзейнасці. Яму прысвоена ганаровае званне заслужанага дзеяча культуры БССР.

Традыцыі старэйшага пакалення пераймае сёння таленавітая вясковая моладзь. Любоў да песні, імкненне выказаць у ёй свае пачуцці, уласныя адносіны да жыцця — адна з адметных рыс сучаснай моладзі. І не здзіўляе, што сярод кампазітараў-аматараў рэспублікі шмат маладых, імёны якіх ужо вядомы. Характэрна і тое, што творчасць найбольш таленавітых з іх цесна звязана са спрадвечнымі народнымі вытокамі. Прыклад таму — творчасць маладога кампазітара-аматара Мікалая Вайцяхоўскага са Столінскага раёна.

З дзяцінства адчуваў Мікалай цягу да музыкі. У пяць гадоў навучыўся іграць на гармоніку. Музыка заўсёды гучала ў іх хаце: маці з бацькам — калгаснікі, таксама вельмі захапляліся музыкой. Бацька добра граў на скрыпцы, старэйшыя браты — на гармоніках, а маці цудоўна спявала беларускія народныя песні. Вельмі хацелася і хлапчуку навучыцца добра іграць. І вось ён вучань музычнай школы, потым — музычнага вучылішча, пасля заканчэння якога вяртаецца ў родную вёску Бедажное і ўжо сам выкладае ў музычнай школе. У той час ён і напісаў сваю першую песню «У нас на Палессі». У ёй раскаваў аб сваёй любові да роднага краю. З таго часу лірыка-патрыятычная тэма стала асноўнай у творчасці Мікалая Вайцяхоўскага. Ён піша песні «Журавы», «Любы мой», «Ой скажы мне, рэчанька», «Палессе помніць» (прысвечаную беларускім партызанам). Адною з найбольш вядомых стала песня «Спявай, маё Палессе!», яе выконваюць самадзейныя харавыя калектывы. Дзяржаўны народны хор БССР, у выкананні якога песня запісана на грамплацінку.

Вельмі цікавіцца Мікалай Вайцяхоўскі беларускай пазізіяй, карпатліва падбірае словы, вершы для сваіх песень. Асабліва любіць творы Аркадзя Куляшова, Алеся Ставера, Рыгора Барадулліна. Але, цікава адзначыць, што да большасці сваіх песень і Мікалай Вайцяхоўскі і Павел Шыдлоўскі напісалі словы самі. Такія ўжо адметныя рысы сапраўднага таленту — разнастайнасць, шматграннасць. Дарэчы, і ў Мікалая Вайцяхоўскага ёсць свая «лабараторыя», дзе ўпершыню выконваюцца яго песні. Гэта народны хор калгаса «Шлях да камунізму» Столінскага раёна. Хор гэты дабіўся выдатных творчых поспехаў: стаў лаўрэатам І Усеаюзнага фестывалю мастацкай творчасці працоўных, атрымаў ганаровае званне народнага.

Шматтэменная і разнастайная творчасць самадзейных кампазітараў. І калі ім удаецца перанесці ў песню часцінку свайго шчодрага сэрца, свае лепшыя пачуцці — гэта для іх найвялікшае шчасце.

Валянціна ТРАМБІЦКАЯ.

Палессе — радзіма выдатнага беларускага пісьменніка Івана Мележа. Тут, у родных Глінішчах, знайшоў ён герояў «Палескай хронікі», разам з якімі прайшоў складаны, часам пакутлівы шлях ад галечы, беззямелля, несправядлівасці ў жыццё, якое адкрывала палешукам новыя шчаслівыя магчымасці.

Першая сцэнічная пастаноўка па раманы І. Мележа «Людзі на балоце» [першая частка хронікі] была ажыццёўлена на беларускім тэлебачанні. Яшчэ праз некалькі год аднайменны спектакль быў пастаўлены на сцэне акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Зусім нядаўна ў тэатры юнага гледача мы зноў сустрэліся з героямі Мележа. Адбылася прэм'ера спектакля «Подох навалніцы». Але ён раскавае не толькі аб падзеях другой часткі хронікі. Аўтар інсцэніроўкі галоўны рэжысёр тэатра І. Папоў уключыў сюды

і трэцюю, незакончаную пісьменнікам частку — «Завеі, снежань».

НА ЗДЫМКАХ: Ганна — артыстка Н. КАФАНОВА; сцэна са спектакля; Большакоў і Апейка — артыст Л. УЛАШЧАНКА і заслужаны артыст БССР В. ФІЛАТАУ.

САПРАЎДНЫ ТВОР МАСТАЦТВА СТВАРАЕЦА ПА ЗАГАДУ СЭРЦА

ДЗЯРЖАЎНЫ ЗАКАЗ І СВАБОДА ТВОРЧАСЦІ

Значная колькасць твораў савецкага мастацтва ствараецца па заказе дзяржавы або грамадскіх арганізацый. Гэты факт нярэдка выклікае раздражненне шэрагу «саветалагаў», збытаннасць эстэтычных крытыкаў, недавер пэўнай часткі заходняй грамадскасці. Між тым сапраўдных прычын для такой збытаннасці, раздражнення і недаверу няма.

Успомнім гісторыю сусветнага мастацтва. Па заказах палкаводцаў, імператараў, консулаў тварылі майстры старажытнай Грэцыі і Рыма. Па заказе пап і кардыналаў стваралі свае творы такія тытаны, як Леанарда, Рафаэль, Тыцыян і сотні іх менш таленавітых калегаў. Многія выдатныя оперы і сімфоніі пісаліся па заказах каралёў, князёў і курфюрстаў. Па заказах працаваў над сваімі нарысамі і артыкуламі Стэндал. Па даручэнню рэспубліканскага ўрада Іспаніі напісаў славетную «Герніку» Пікасо...

Захапляючыся антычнай скульптурай, палотнамі майстроў Адраджэння, слухаючы музыку вялікіх кампазітараў, мы думаем аб таленце іх творцаў. Думаем аб тым, што створанае імі не мае дачынення да мастацтва толькі таму, што напісана па заказе, нават не прыходзіць у галаву — настолькі яна недарэчная.

Самыя лепшыя творы савецкага выяўленчага мастацтва экспануюцца ў маскоўскай Траццякоўскай галерэі і ленынградскім Рускім музеі. Наведвальнікі, у тым ліку і замежныя, падоўгу стаяць тут ля карцін Канчалюўскага, Сар'яна, Рамадзіна, скульптур Канёнкава, Галубкінай, Томскага, купляюць рэпрадукцыі іх работ. Гэтыя палотны і скульптуры, між іншым, таксама былі створаны «па заказу».

Што разумоўць пад заказам у СССР? У чым сэнс дзяржаўнай палітыкі ў гэтай галіне? Перш за ўсё трэба падкрэс-

ліць, што дзяржава не робіць замах ні ў якім разе на свабоду творчасці. Яна дае своеасабліваю перспектыву праграму мастаку — той жа вольны выбіраць з гэтай праграмы любую тэму, прапаноўваць свае меркаванні. Пасля заключэння дагавора на стварэнне твора ён атрымлівае 25 працэнтаў абумоўленай сумы.

Толькі па дзяржаўных заказах штогод набываецца больш як дзве тысячы твораў выяўленчага мастацтва. Але мастак у першую чаргу працуе па заяўках свайго творчага саюза. Пры падрыхтоўцы да выставак (кожны год у СССР адбываецца каля пяці тысяч аглядаў) мастаку прапаноўваецца работа на тую тэму, якая яму найбольш блізка. Пры гэтым агаворваецца для пачатку прыблізная цана твора. Калі мастак згодзен — яму прадастаўляецца права заключыць дагавор на дадзеную работу і выплачваецца аванс. Пасля прыёму палатна або скульптуры выставачнай камісіяй аўтару выплачваецца ўся сума — часам яна бывае нават вышэй той, што вызначалася пры заключэнні дагавора. У выпадку, калі камісія не прыме работу (гэта зрэдку здараецца), аўтар не вяртае першапачатковы аванс.

Такім чынам, сістэма заказаў не толькі не абмяжоўвае творчую свабоду і магчымасці майстра, але і забяспечвае пастаянную работу, якая яго цікавіць, дазваляе цалкам прысвяціць сябе творчасці. Да таго ж, ніхто не забараняе мастаку тварыць па-за сістэмай заказаў і рэалізоўваць творы самастойна.

Сцверджанні аб тым, што мастаку «спускаюцца» зверху прадпісанні, як і што пісаць, аж да абавязковага нібыта адлюстравання пад'ёмнага крана на карцінах, прысвечаных вытворчай тэматыцы, — аджываючая легенда. Каб зразумець

яе поўную беспадстаўнасць, дастаткова наведаць любы мастацкі агляда, дзе суседнічаюць творы самых розных і нават процілеглых творчых рашэнняў і стыляў. Выстаўкі савецкіх майстроў за мяжой пасля нарады ў Хельсінкі дапамагаюць спасцігнуць гэтую няхітрую ісціну...

Натуральна, дзяржава ў асобе Міністэрства культуры не дае, ды і не можа даць пісьменніку, кампазітару, мастаку «рэцэптаў», устаноўак, як пісаць. Яна не навязвае ні сюжэтаў, ні кампазіцыі.

«Ціхі Дон» і сімфонія Штакавіча ствараліся не па схемах, прапанаваных дзяржаўнымі чыноўнікамі і партыйнымі функцыянерамі. Калі б такія схемы існавалі, то ў нас былі б сотні Шолахаваў і Штакавічаў... Творы ствараюць па загаду сэрца, па закліку душы. Аб гэтым неаднаразова пісалі тыя ж Шолахаў і Штакавіч. Гэта добра ведае кожны мастак.

Пасля Першай маскоўскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу замежны чытач атрымаў магчымасць пазнаёміцца з цэлай пляядай невядомых яму дагэтуль савецкіх пісьменнікаў. Напэўна, Другі маскоўскі кніжны кірмаш 1979 года адкрые для заходняга чытача новыя цікавыя імёны. Аб літаратуры і мастацтве лепш за ўсё меркаваць па саміх творах літаратуры і мастацтва.

У выніку ўсё вырашае талент. Таленты, зразумела, ствараць глебу, на якой яны растуць і працвітаюць. Сістэма дзяржаўных і грамадскіх заказаў у СССР прадастаўляе кожнаму магчымасць для праяўлення свайго даравання, для яго сцвярджэння. Яна пазбаўляе мастака ад прыхамаці моды, ад капрызаў мецэнацтва, ад фінансавай залежнасці. Яна дапамагае яму быць мастаком. Гаўрыіл ПЕТРАСЯН, аглядальнік АДН.

НА ВЫСТАЎКУ Ў АНГЛІЮ

Адпраўлена ў сталіцу Англіі вялікая экспазіцыя твораў народных мастацкіх промыслаў БССР.

У час выстаўкі англічане змогуць пазнаёміцца з больш як 300 работамі, выкананымі з дрэва, саломкі, з мастацкай вышыўкай, керамічнымі вырабамі.

Цяпер мінчане рыхтуюць яшчэ адну экспазіцыю, якая будзе дэманстравацца ў горадзе-пабраціме беларускай сталіцы — Нотынгеме.

ВАЛОЖЫН

Дакладная дата заснавання аднаго са старэйшых гарадоў Беларусі Валожына пакуль так і невядома. Але, як сведчаць летапісы, ужо ў XIV стагоддзі сярод лясоў, над ракой Валожынкай існавала ўмацаванае пасяленне — Валожына. Археалагі мяркуюць, што Валожынскі ўзгорак быў заселены значна раней. Назва Валожын, з асновай «валого», азначае (паводле Даля) пераўвільготненае, паніжанае месца, што лішні раз нагадвае аб недалёкай Налібоцкай пушчы, якая некалі падступала да пасялення.

Атрыманая Міндоўгам у 1249 годзе пад Крутагор'ем (былое Койданава, цяпер горад Дзяржынск) перамога над татараманголамі, над войскам хана Койдана была для краю паваротнай гістарычнай падзеяй, пасля якой частка Полацкага княства, у тым ліку і Валожынская земля, увайшла ў склад Вялікага княства Літоўскага. А ўжо з канца XIV стагоддзя Валожын вядомы як цэнтр удзельнага княства са сваёй дынастыяй князёў Валожынскіх, якая, праўда, даволі хутка абарвалася. Часам росквіту, найбольшай значнасці Валожынскага княства можна лічыць сярэдзіну XV стагоддзя, аб чым і паведамляе адно з цікавых гістарычных пасведчанняў — напісаная ў сярэдзіне XVI стагоддзя на беларускай мове так званая «Хроніка Быхаўца». У «Хроніцы» — гэтым прызнаным гістарычным дакуменце — Валожын упамінаецца неаднаразова, а пра князёў Валожынскіх гаворыцца як пра ўплывовых дзяржаўных дзеячаў, якія былі ў змове супраць самога вялікага князя літоўскага і караля польскага Казіміра IV Ягелончыка. Пасля расправы над змоўшчыкамі і пакарэння смерцю князёў Валожынскіх кароль дорыць Валожын свайму вернаму слуге Монвіду.

Як і многія, узнікшыя ў сярэднія вякі беларускія мястэчкі, Валожын на працягу амаль трох стагоддзяў хоць і быў цэнтрам удзельнага княства, але перш за ўсё заставаўся буйным маёнткам, уласнасцю магната, пры якім сяліліся прыслуга, ахова, рамеснікі, гандляры. А значны тыповы мястэчка паступова разрасталася. Будучы ўласнасцю, мястэчка-маёнтка пераходзіла ў спадчыну або магло быць прададзена, падарана. Так і ў гісторыі Валожына, пачынаючы з сярэднявекі і аж да XIX стагоддзя, гаспадары мяняюцца адзін за адным. Ад Монвіда Валожын пераходзіць да Гаштольдаў. Затым мястэчкам валодалі Слушкі, Радзівілы, Чартарыйскія, якія ў 1803 годзе за сто тысяч злотых прадалі Валожын віленскаму старосце графу Тышкевічу.

Аж да вызвалення Заходняй Беларусі ў верасні 1939 года Тышкевічы валодалі і Валожынам, і тысячамі гектараў лесу ў суседняй Налібоцкай пушчы.

...Зразумела, наколькі б ажывілася гісторыя Валожына, каб была магчымаць пабольш «прывязца» яе да мясцовых архітэктурных, гістарычных помнікаў.

Але, на жаль, у гарадку, які перажыў не адно спусташальнае варажое нашэсце, іх засталася нямнога.

Валожынскае замчышча хутчэй за ўсё знаходзілася ў паўднёва-заходняй частцы ўзгорка, на спуску да ракі, дзе затым і пачаў разрастацца пасад або кружны горад. Відавочна, тут жа па традыцы будаваліся і ўсе наступныя ўладальнікі Валожына. У пачатку XIX стагоддзя на гэтым жа замкавым «падворку» ўзвялі свае палацы апошнія ўладальнікі Валожына — Тышкевічы. І цяпер тут стаяць і глядзяць адзін на аднаго фасадамі два зусім аднолькавыя палацы. Вытрыманы пабудовы ў класічным стылі: шырокія парадныя лесвіцы, якія вядуць са двара проста на другі паверх, каланада, высокія вокны, вакол — парк. Але самы старадаўні з уцалелых будынкаў горада — гэта пабудаваны ў 1681 годзе касцёл. Магутны, складзены з шэрых, шчыльна сцэментаваных валуноў падмурак касцёла прыступкай урзаецца ў адхон гары. У строгіх формах, у прамых лініях вытрымана і белакаменная надбудова: гладкія атынкаваныя сцены, некалькі вузкіх, высока паднятых над зямлёй вокнаў, амаль плоскі дах, і толькі фасад упрыгожваецца масіўнымі калонамі і нішы. Аднесеная крыху ўбок званіца з'яўляецца нібыта працягам фасаду.

З культурных пабудов захавалася ў Валожыне і ўзведзенае ў 1804 годзе пам'яшканне вялікай сінагогі, у якой некалі размяшчаўся вядомы на ўсю Усходнюю Еўропу ешыбот, дзе рыхтавалі рабінаў. Працавалі ў Валожыне і дзве-тры праваслаўныя царквы. Пасля вайны ўцалела адна з іх — царква Святой Параскевы.

Сучасныя тыпавыя, асабліва шматпавярховыя дамы не заўсёды ўлічваюцца ў існуючы ансамбль забудовы старажытнага гарадка. Валожыну ў гэтых адносінах пакуль шанцуе. Хоць цэнтральная плошча горада і сур'ёзна рэканструювалася, але не парушыла агульнага архітэктурнага стылю. Ансамбль плошчы «ўзначальвае» Дом Саветаў — чатырохпавярховы, светла-шэры адміністрацыйны будынак, які стаў ужо звыклым для многіх райцэнтраў. З новых пабудов сюды ж, на плошчу, выходзяць абліцаваныя каляровай пліткай, са шклянымі праёмамі-вітрынамі камбінат бытавога абслугоўвання і кінатэатр «Юнацтва». Замыкаюць плошчу ўзятая пад ахову як помнікі архітэктуры валожынскі касцёл і цагляны жылы дом пачатку XIX стагоддзя. Вуліца новых дамоў — «Партызанская» прайшла крыху ўбак ад цэнтра. Так што кварталы ўзведзеных у канцы XIX, пачатку XX стагоддзяў і трывала асеўшых у сваіх дварах-гнездах асабнякоў захоўваюцца і, бадай, усё яшчэ вызначаюць знешнасць Валожына, значнага адміністрацыйнага, прамысловага, транспартнага цэнтра сучаснай Беларусі.

Л. ПРАКОПЧЫК.

НА ЗДЫМКУ: Валожын. Касцёл, пабудаваны ў 1681 годзе.

Зацягнулася сёлета ў Беларусі вясна. Халоднае надвор'е прылазіла абуджэнне прыроды, няўпэўнена і доўга распускалася маладое лісце на дрэвах і кустах.

Але вось слупок тэрмометра пачаў падымацца ўдзень вышэй ад знакі 20 градусаў цяпла. Адрознівае ажыло ўсё навокал, паказаліся рознакаляровыя галоўкі крокусаў і гіяцынтаў, распуціліся яркачырвоныя цюльпаны і буйныя гронкі бэзу, з'явіліся першыя матылькі, зашчыравалі пчолы.

Паветра напоўнілася птушынымі галасамі. Крычаць самцы, папярэджваючы суседзяў аб занятай ім тэрыторыі. Пасля зімоўкі ў закрытым басейне па возеры зноў горда і велічна плаваюць белыя лебедзі. Яны нават учыняюць бойкі з-за сваіх уладанняў.

Па воднай роўнядзі заклапочана мітусяцца ў яркім апярэнні качары, а іх сяброўкі ўжо выседжваюць качанят у зарасніках на невялікім астраўку ў цэнтры возера. Калі добра прыгледзецца, то ля паверхні вады можна ўбачыць касякі буйных кармаў, якія нібы падводныя лодкі спыняюцца на пэўнай глыбіні і павольна пакручваюць шырокімі хвастамі, накіроўваючы свае позіркі на цікаўных наведвальнікаў.

Вясной у батанічным садзе шмат работы: праводзіцца пасадка, сяўба і падкормка раслін, афармляюцца экспазіцыі, пачынаюцца палівыя даследаванні.

Цэнтральны батанічны сад АН БССР — буйны навуковы і навукова-асветны батанічны цэнтр рэспублікі, адна з цікавых мясцін нашай сталіцы.

Каля 7 тысяч чалавек праводзяць тут свой адпачынак у пагодлівыя дні, а ўсяго за сезон сад наведвае больш як 300 тысяч мінчан і гасцей нашай сталіцы.

Батанічны сад — гэта музей

жывых раслін. Тут сабрана 9 тысяч відаў, форм і гатункаў інтрадучываных раслін, тады як у прыродных умовах беларуская флора прадстаўлена толькі 1 450 відамі. Навуковыя супрацоўнікі праводзяць пярвічнае выпрабаванне каштоўных раслін з іншых геаграфічных раёнаў, ажыццяўляюць абмен насеннем з 290 батанічнымі ўстановамі 47 краін свету. Шмат якія з гэтых раслін ужо перавандравалі з доследных дзялянак на калгасныя і саўгасныя палі, у беларускія лясы, скверы і паркі гарадоў, выкарыстоўваюцца ў харчовай прамысловасці і медыцыне.

Ад цэнтральнага партэра веерападобна разыходзяцца алеі розных парод дрэў: арэха маньчжурскага, клёна серабрыстага, бярозавая, туевая, ліпавая, яловая, ясеневая, чаромхі Маака, крэбавая і дубовая, якія ўтвараюць сектары флары Беларусі, Крыма і Каўказа, Еўропы, Сярэдняй Азіі, Сібіры, Далёкага Усходу і Паўночнай Амерыкі.

Удала размешчаны і даступны для агляду кветкавыя экспазіцыі, ружоўнік, сад няспыннага цвіцення, ландшафтавы парк і азёрны комплекс.

Асабліва часта бываюць у садзе школьнікі. Для іх арганізаваны спецыяльныя экскурсіі, у час якіх цяля даведваюцца шмат цікавага пра расліны.

Удзячныя наведвальнікі батанічнага саду пакідаюць пасля сябе вельмі цікавыя запісы: «Паважаны батанічны сад! Дзякуй за прадастаўленую радасць», «Цуд жыцця! Дзякуй», «Майму захапленню няма канца! Гэта не дзяжурная фраза, а шчырасць», «Падобнай прыгажосці яшчэ не бачыла. Дзякуй тым, хто вырастае такіх кветкі».

П. ПЯТРОУСКІ.

Летнія атракцыёны.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

АНАТОЛЬ КАРПАЎ — ГОСЦЬ ААН

Чэмпіён свету па шахматах Анатоль Карпаў наведвае штаб-кватэру ААН у Нью-Йорку, дзе яго цёпла віталі шматлікія аматары шахмат. Намеснік генеральнага сакратара ААН У. Бафум (ЗША) павіншаваў савецкага гросмайстра з выдатнымі спартыўнымі дасягненнямі. Карпаў правёў сеанс адначасовай гульні на 15 дошках, атрымаўшы перамогу ў 14 і праіграўшы адну партыю свайму суайчынніку — работніку сакратарыята ААН. За сеансам назіралі сотні гледачоў.

Напярэдадні Карпаў гуляў з Нью-Йоркскімі аматарамі шахмат на дошках. Вынік — 19:1 (дзе значыцца ў карысць чэмпіёна. Друк значыць, што гэта было першае выступленне чэмпіёна свету ў Нью-Йорку пасля візіту Х. Капабланкі шмат дзесяцігоддзяў назад.

Анатоль Карпаў спыняўся ў Нью-Йорку па дарозе на Радзіму з Манрэалю, дзе падзяліў перамогу ў буйнейшым міжнародным турніры з Міхаілам Талем.

Гумар

Да мэра маленькага гарадка заходзіць палкоўнік.

— Мсье, як вы ведаеце, мы праводзім манеўры, і я хацеў бы спытацца ў вас, колькі салдат змагло б размясціцца на ноч у мэры?

— Не ведаю, пан палкоўнік, але днём там спяць трыццаць служачых.

Малады чалавек уладкоўваецца на работу.

— Ваша імя?

— Байран.

— А поўнае?

— Джордж Гордан Байран. Супрацоўнік са здзіўленнем глядзіць на маладога чалавечка.

— Ведаеце, мне ваша прозвішча здаецца знаёмым...

— Нічога дзіўнага, — паціснуў плячыма малады чалавек, — тут у вашай фірме служаць тры мае родзічы!

Кангрэсмен са штата Джорджыя прыехаў у Нью-Йорк. Вечарам ён спускаўся павячэраць у рэстаран пры атэлі, і афіцыянт паціва падаў яму меню. Кангрэсмен чытаць

яго не стаў, даў афіцыянту тры долары і сказаў:

— Прынясьце мне добрую вярчу.

Вячэра сапраўды аказалася добрай, і кангрэсмен кожны раз рабіў гэтак жа. Але вось надыйшоў апошні вечар у Нью-Йорку, і кангрэсмен сказаў афіцыянту, што вяртаецца ў Вашынгтон.

— Ну што ж, сэр, — сказаў афіцыянт, — дзякую вам, а калі вы або хто-небудзь з вашых сяброў, якія не ўмеюць чытаць, прыедуць да нас, няхай проста спытаюць Дзіка.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 841